
Nepoddajný měšťan Pavel Klener

Nepoddajný měšťan Pavel Klener

19.11.2007

autor: Karel Hvizďala

Zkušenost říká, že nejcennějším kapitálem v každém podniku jsou lidé a jejich mozky. Ty je třeba za každou cenu získat na svou stranu a přesvědčit je o všech závažných krocích.

V případě jednoho z nejznámějších českých lékařů - profesora Pavla Klenera - ale jako by tahle cenná a léty prověřená moudrost najednou neplatila: ministr Tomáš Julínek jej prakticky bez varování odvolal z vedení Ústavu hematologie a krevní transfúze. O jakou osobnost tak vedení úspěšného a sledovaného pracoviště přišlo?

Vystřízlivěl jsem brzy

Dnes sedmdesátiletý Pavel Klener se narodil v Bratislavě, ale rodiče byli Češi. Otec byl účetním ředitelem zemského úřadu a malý Pavel vyrůstal v klasické měšťanské rodině.

Takové, která se vždy od proletariátu lišila nepřehlédnutelnou hrdostí a pracovitostí. Takové, pro niž za všech režimů platilo: nikdy jsme nebyli tak chudí, abychom se museli hrbít. Proto také Pavel Klener nevstoupil za komunistického režimu do žádné strany. Politicky se angažoval až po listopadu - krátce v Občanském fóru a posléze v pravicové ODA. Po studiu medicíny delší čas pracoval a přednášel ve Francii, Spojených státech a Anglii: má tedy zkušenost s fungováním lékařských pracovišť ve staré Evropě i v Americe a může kvalifikovaně srovnávat.

Když jsem s panem profesorem Klenerem před pár lety dělal obsírnější rozhovor, bylo na něm vidět, že s vývojem v České republice je vnitřně značně nespokojený. Řekl: »Díky tomu, že jsem jako první listopadový ministr zdravotnictví a poslanec České národní rady měl možnost trošku nakouknout do politiky, byl jsem zklamán možná dřív než ostatní. Neboť jsem zblízka viděl, že řadě politiků vůbec nejde o věc, tedy o zdravotnictví, školství, průmysl atd., ale že jde především o osobní ambice a prospěch. Pochopil jsem, jak moc jsme zdeformovaní. Když přišel do pléna návrh z jiné politické strany než vlastní, tak i když byl rozumný, musel se zamítnout nebo k němu byly závažné připomínky. A bylo jedno, jestli se tím původní dobrý nápad poškodí nebo ne. A to jsem v České národní radě seděl jen do června roku 1992, kdy politická situace v zemi nebyla zdaleka tak vyhrcoaná jako dnes. Většinou nešlo o věc samu, ale o pozice mocenské. A co se týče zdravotnictví, tak to bylo pro mě největší překvapení, že žádná politická strana o rozumnou transformaci nejevila zájem.«

Slova Pavla Klenera potvrzují i dnes různá v médiích publikovaná podezření, že sloučení Ústavu hematologie a krevní transfúze s nemocnicí je jen prvním krokem k tomu, aby se dala snáze celá nemocnice někam přestěhovat a mimořádně lukrativní pozemky v centru Prahy se mohly výhodně prodat.

Tyto spekulace nabyvají na přesvědčivosti hlavně proto, že pan ministr své záměry s nikým kompetentním nekonzultuje. Chce sice zřídít univerzitní nemocnice, ale nemá pro to zákon a nekomunikuje ani s rektorem, ani s univerzitou, ani s vědeckou ministerskou radou, kterou - jak říká pan profesor Klener - nikdy nesvolal. Podobně komise pro reorganizaci pražského zdravotnictví se naposled sešla před prázdninami a o slučování ústavu s nemocnicí ji nikdo neinformoval. I tyto skutečnosti dávají za pravdu starým výrokům profesora Klenera: »Rozdíl mezi Západem a námi je v tom, že tam jdou lidé do politiky, když už jsou zaopatřeni. U nás jdou lidé do politiky, aby se zaopatřili.«

Zahlceni narcismem

Mluví-li s Pavlem Klenerem člověk delší dobu, cítí, že rozhovorem se táhne jedno smutné přesvědčení: jsme daleko zdevastovanější, než jsme si mysleli. Kdysi mi v jednom z rozhovorů řekl: »Mně stále nejde do hlavy, proč není postih za chyby či kriminální činy v oblasti ekonomiky. Milionové ztráty ve zdravotnictví jsou široce komentovány a vyžadují se další úspory, ale miliardové ztráty bank jsou pohotově doplněny ze státního rozpočtu s tučným odstoupným pro manažery, kteří je způsobili... Určitě s lepším právním řádem bychom byli dál a měli dnes méně problémů.«

Podobně je profesor Pavel Klener překvapen z toho, že v naší politice se nezjevila nějaká nová výrazná politická osobnost, že chybí nová generace čerstvých politiků. O těch starých pak prohlásil, že narcismus je u nich markantně

v popředí. Dokládal to u Václava Klause například tím, že od něj nikdy neslyšel větu, že by se zmýlil. »To je člověk, který má vždycky pravdu.«

To, že tyto vlastnosti našim politikům tolerujeme a dokonce si je znovu volíme do důležitých funkcí, je pro Pavla Klenera důkazem, že nás demokracie zaskočila, že jsme na ni nebyli a nejspíš nejsme dodnes připraveni. Za problematickou považuje i naši »národní povahu«.

I když - jak dodává - samozřejmě ví, že jde jen o pomocné pojmenování: buď se prý tváříme jako pupek světa, nebo jako shrbení lokajové... Ani naši vědci údajně nemají ve svém slovníku zabudované termíny, kterými by kriticky posoudili něčí práci... Autoři podle zkušenosti Pavla Klenera berou připomínky osobně a považují oponenta za svého úhlavního nepřítele.

Diagnóza společnosti

Před pěti roky jsem při jedné příležitosti panu profesorovi položil otázku: Jako lékař jste zvyklý vystavovat pacientům diagnózy, jakou diagnózu byste vystavil naší nemocné společnosti?

Odpověděl mně slovy: »Nejvážnější diagnóza zní: ztráta schopnosti komunikovat. Politici neumějí komunikovat s lidmi, lidé nechtějí komunikovat s politiky a naše republika neumí komunikovat se sousedy. Ani s Evropskou unií.«

Současné události jen potvrdily, že tato jeho stará diagnóza platí dodnes. Kdyby takových hrdých a pracovitých lidí s měšťanskými kořeny a se schopností vzdoru bylo v naší republice alespoň deset tisíc, museli by se politici naučit komunikovat jinak, než jak to dělají dnes. To ale jen parafrázuji našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka, který řekl, že s takovým množstvím pracovitých a hrdých Čechů by za dvacet let naši republiku nikdo nepoznal.

U nás je tomu ale podle profesora Klenera opačně: »Byl jsem svědkem, když kdysi pan premiér Klaus přišel na zasedání Učené společnosti a řekl, že náš stát v podstatě vědu nepotřebuje... V době, kdy celý svět ví, že národní bohatství vzniká v lidských mozcích... u nás k rehabilitaci duševní práce nedošlo.«

»Celý svět ví, že bohatství vzniká v lidských mozcích. U nás ale k rehabilitaci duševní práce ještě nedošlo,« míní profesor Klener.

Pavel Klener

Přednosta 1. interní kliniky 1. lékařské fakulty UK se narodil 9. 4. 1937. Po absolvování medicíny na UK studoval ještě na klinice prof. Jeana Bernarda v Paříži. Přednášel na zahraničních univerzitách ve Spojených státech i Velké Británii. Publikoval také více než 250 původních prací v odborných lékařských časopisech a 15 monografií z oblasti vnitřního lékařství a onkologie. Prof. Klener je ženatý, má dceru a syna.